

Svensk Vindenergis inspel till inledande frågeställningar i elektrifieringsstrategin.

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna inspel. Vårt svar nu syftar på frågorna i agendan för uppstartsmötet 11/11 2020:

1. Hur snabbt förväntas/behöver elektrifieringen gå i olika tidsperspektiv för att klara klimatmålen men även för näringslivets konkurrenskraft?
 - o Hur kan en elektrifieringsstrategi förbereda Sverige på en sådan utveckling av energisystemet?
2. Vilka är nyckelfrågorna att fokusera på i en nationell elektrifieringsstrategi?
 - o Finns det redan nu konkreta förslag?
3. Vad kan Svensk vindenergi bidra med?
 - o Hur kan vi arbeta gemensamt för att möjliggöra elektrifieringen?

Våra viktigaste synpunkter

Fråga 1:

Sverige har viktiga steg att ta i det korta, nationella perspektivet för att driva teknikutveckling. Steg som är nödvändiga för att i det långa perspektivet kunna exportera lösningar. SE2 har med låga elpriser och instängd kraft kanske EU:s bästa förutsättningar för investeringar i elintensiv verksamhet/elektrobränslen. I och med Sveriges höga elektrifieringsgrad finns en möjlighet att lösa komplexa problem. Vi har ett kunnande på områden som är klart mer utmanande än många andra EU-länder. Tack vare Sveriges låga fossilbränsleanvändning till elproduktion och potentialen i förnybar el kan vi visa att "de-coupling" mellan elanvändning och resurseffektivitet är möjligt. Det leder till den konkreta och i EU unika slutsatsen att styrmedel för omställning från bränsle till el behöver vara överordnade styrmedel för energieffektivisering (som idag förstås som överallt, generellt minskad energianvändning).

- **Fossilfri kraftproduktion är nummer 1 och elektrifieringen är helt oundgängligt beroende av vindkraften.** Endast genom god tillgång på marknadsdriven utbyggnad av hållbar elproduktion såsom sol- och vindkraft – tillsammans med kringssystem för flexibilitet såsom elnät, batterier och vätgas – blir elektrifieringen ett meningsfullt vägval för samhällsutvecklingen.
- **Befintlig kraftproduktion bör inte utgöra en konfliktyta under omställningen** All fossilfri kraftproduktion behövs för att understödja omställningen; som kvantifierad på sektorer är mycket omfattande. I stället behöver infrastrukturen ett visionärt planeringsmål – så att myndigheter och affärsverk lämnar diskussionen om "att bygga elnät på spekulation" bakom sig och istället satsar på kraftig expansion för att understödja elektrifieringen.
- **Det är viktigt att flexibiliteten används som ett verktyg för att balansera variabilitet - inte för att begränsa investeringar i elnätet.** Flexibilitet är absolut avgörande för en resurseffektiv elektrifiering. Flexibilitet betyder ökad nätkapacitet och styrning för att kunna understödja elanvändning när tillgången på el är god; alltså när solen skiner, tillrinningen är god och vinden blåser. Det är viktigt att inte förväxla detta med flexibilitet i syfte att platta ut efterfrågekurvor.
- **Elektrobränslen och elektro-råvaror för industrin såsom Vätgas, Ammoniak och Metanol är viktiga på lång sikt** och möjliggörs av en utbyggnad av fossilfri kraftproduktion (se punkt 1). Eftersom Sverige har en tätposition gällande fossilfri- och kostnadseffektiv kraftproduktion bör kraftfulla satsningar på

elektrobränslen följa naturligt.

- **Sverige har allt att vinna på att ta en tät position i att främja etableringar av piloter och fullskaliga industrier för att utveckla teknik för en elektrobränslemarknad.** Sverige bör av industripolitiska skäl även uppmuntra satsningar på tekniska lösningar för elektrobränslen som inkluderar CCU, eftersom detta i en global kontext är viktiga tekniska lösningar. EU använder ca 14 400 TWh fossila bränslen vilket är en faktor 100 större än Sveriges elanvändning. Det finns därmed ingen risk för överinvesteringar eller "stranded assets" kopplat till elektrobränslen.
- **Det finns en risk att behovet av el/teknisk förmåga underskattas samtidigt som ramvillkoret för elektrifieringen - elsystemet - är kapacitetsbegränsat.** Politiken bör tillhandahålla en Planeringsram för myndigheter och affärsverk motsvarande minst en fördubblad elanvändning till 2045. Energimarknadsinspektionen har (näst efter politiken) en särskilt viktig roll i att uppmuntra nätägarna (inklusive Svenska Kraftnät) att uppfylla expansiva mål och främja omställningen. En noggrann potentialbedömning bör göras som beaktar Sveriges möjligheter för grön tillväxt genom elektrifiering. En sådan bedömning bör i ett "hög-scenario" bland annat inkludera:
 - Export av såväl förnybar el som export av elektrobränslen.
 - En ekonomiskt/affärsmässigt driven elektrifiering av biobränsleanvändning i industri och värmesektor.
 - Nyindustrialisering och tillväxt.
 - Omställning till elektrifierade processer i all bränsleberoende industri.

Svensk vindenergi bidrar gärna med input till en sådan potentialbedömning och poängterar att total elanvändning på 200 TWh till 2045 är en alltför modest nivå för den nödvändiga omställning genom grön tillväxt. Sverige har potential att spela en viktig roll på exportmarknaden.

Fråga 2:

Det är viktigt att se frågorna som delar av en helhet. Nyckelfrågan bör vara tidsaspekten där Sveriges fördelar av att vara föregångsland kommer att betalas med möjlighet till teknikutveckling och framtida export. De viktiga delarna listas nedan:

- Förnybar elproduktion.
- Elnätsutbyggnad
- Teknisk förmåga för flexibilitet och systemdrift i ett system med större andel variabel kraftproduktion. Detta löses med batterier, sektorskoppling och elektrobränslen.
- Satsningar på teknik för elektrifiering.

Fråga 3:

Svensk vindenergi deltar gärna aktivt i arbetet. Vi kan bidra med analyser som visar på potentialen för ökad elanvändning och samtidigt ökad resurseffektivitet. Våra prognoser vad gäller utbyggnadstakten i vindkraftsindustrin är förhoppningsvis värdefulla för arbetet.

Genom vår breda medlemsbas med kärnverksamhet i variabel elproduktion kommer vi ständigt i kontakt med knäckfrågorna i framtidens elsystem och innovativa lösningar för att säkerställa systemdrift, sektorskoppling och för att förädla el. Medlemsbasen i Svensk Vindenergi täcker hela värdekedjan för vindkraftsindustrin. Det gör att vi kan bidra med erfarenheter också från andra internationella marknader med tillväxt inom förnybar elproduktion. Även de kontakter Svensk Vindenergi har med investerare med fokus på hållbarhet, både vad gäller elproduktion och nät bör kunna vara värdefulla i detta viktiga arbete.

Vi ser framemot fortsatt dialog.

Stockholm den 2020-11-12

Daniel Badman, VD